

Opinie.

Laat boeren en boerinnen aan het woord.

Intensieve en duurzame veehouderij.

Met de verkiezingen in zicht zijn Milieudefensie en Wakker Dier e.a. het politieke debat gestart over de toekomst van de veehouderij. Het debat lijkt er vooralop gericht om een aantal problemen aan de kaak te stellen en met burgers en politici oplossingen te vinden. Men wil een einde maken aan de bio-industrie.

Tijd om in dit debat ook betrokken boeren en boerinnen aan het woord te laten.

Jarenlang (20 –30 jaar) zijn kritische boerenorganisaties bezig met de toekomst van een duurzame landbouw en veehouderij en maatschappelijke en politieke beïnvloeding. Sinds enkele jaren is Milieudefensie met andere organisaties als Oxfam, Natuur en Milieu e.a. onze bondgenoot in het Platform Ander Landbouwbeleid.

Wat iedereen weet is dat er in Nederland vanaf de jaren '60 een enorme groei mogelijk is gemaakt van de veehouderij. Invoer van graanvervangers verdrongen het eigen graan in veevoer. Door handelsverdragen als GATT, zijn landbouwproducten als wisselgeld gebruikt bij export van industrieproducten uit Nederland.

De groei in de veehouderij heeft geleid tot welvaart op de zandgronden van Noord Brabant, Limburg, Gelderland en Overijssel. De mest heeft de grond vruchtbaar gemaakt, zodat ook de akker- en tuinbouw zich hier heeft kunnen ontwikkelen. Rentesubsidies, investeringspremies en stimuleringsbeleid van banken, voorlichting en overheid hebben veel kleine boerenbedrijven doen groeien.

De keerzijde van het landbouwbeleid zien we begin jaren tachtig. De welvaart is tijdelijk geweest. De mestproblematiek wordt door de Ministers Lubbers en Brakx aangepakt. Afzet en dumping van mest worden in wet-en regelgeving vastgelegd en gaat gepaard met hoge kosten en heffingen voor boerenbedrijven. Positieve effecten zijn het gevolg. Milieuproblemen worden opgelost en er komt een evenwichtige verdeling van mest in ons land. Bedrijven worden voor- zover mogelijk- gestimuleerd naar grondgebondenheid te streven.

De varkenspest heeft veel nadelige gevolgen gehad. Boerenbedrijven hebben alles ingezet om de drastische ruiming te overleven, terwijl de overheid het vertikte om het tij te keren en over te gaan tot ringenting om de ziekte in te dammen.

Kort erna volgde een jarenlange prijsdaling en een drastische inkrimping van de sector zonder financiële vergoeding . Het imago van de intensieve veehouderij was enkel negatief. Boeren werden behalve slachtoffer onterecht als schuldigen aangewezen. Positief is echter dat er een gouting is ingesteld met toegewezen varkensrechten per bedrijf. Veel boeren hebben de veerkracht gehad om te overleven en aan de strenge eisen van dierenwelzijn en diergezondheid te voldoen. Hiertoe zijn grote investeringen gedaan. Een kleine groep boeren ging over op biologische veehouderij. Dit is geen succes geworden omdat grote winkelbedrijven hun contracten hebben opgezegd en de consument het liet afweten.

Tussen 2001 en 2004 heeft de overheid ruim vierduizend bedrijven opgekocht, waarvan de varkensrechten uit de handel zijn genomen (extra inkrimping). Daar tegenover stond stoppen met het bedrijf of overschakeling. Door de ruimte voor ruimteregeling maakte de overheid het slopen van stallen in het landelijk gebied mogelijk, dat werd gefinancierd via de uitgifte van woningbouwkavels. Door al deze ontwikkelingen is de intensieve veehouderij met miljoenen dieren gekrompen. Over de economisch-sociale situatie van deze boerengezinnen is nog onvoldoende bekend. Onderzoek is hier nodig.

Inmiddels is de reconstructie van het platteland in volle gang, waarbij de ecologische hoofdstructuur centraal staat. De land-en tuinbouw wordt geconfronteerd met kostbare bedrijfsverplaatsingen naar aangewezen ontwikkelingsgebieden. Boeren komen in deze gebieden tegenover elkaar te staan, omdat er enorme grootschalige intensieve bedrijven worden ontwikkeld die een bedreiging vormen voor bestaande grondgebonden veebedrijven, recreatie, natuur en plattelandsontwikkeling. Na de inkrimping van de intensieve veehouderij blijkt dat de overheid mogelijkheden creëert om deze grootschalige bedrijven die aan alle eisen voldoen, te bevoordelen met extra varkensrechten. Fout beleid!

Met Milieudefensie en andere organisaties willen we de kern van de zaak aanpakken. Waarbij boerenbelangen en plattelands- en natuurontwikkelingsbeleid in evenwicht dienen te staan. Het overheidsbeleid en ontwikkelingen richten zich op grootschaligheid. De vraag is of de intensieve veehouderij te afhankelijk wordt van globalisering en import van veevoer? Bij grote investeringen zijn de bedrijfs- en gezinsrisico's meestal te groot en werken kostprijsverhogend, terwijl de vleesmarkt voor meer dan de helft afhankelijk is van export. De grootschaligheid kan gevolgen hebben voor diergezondheid. Belangrijk is om de kwaliteits- en gezondheidseisen voor de mensen die in deze sector werken voorop te stellen. Al deze argumenten zijn belangrijk in het debat.

Kortom laten we de vragen in een nationale en internationale kontekst zetten ! Moet de globalisering doorgaan op deze manier? Kan de vrije markt onbelemmerd doorstromen tot de consument afhankelijk is van

voornamelijk enkele grote landbouwgebieden-zonder boeren, of is er een moderne en flexibele vorm van regulering en bescherming nodig op Europees en ook internationaal niveau? Kunnen we bijvoorbeeld het veevoer niet beter zelf produceren in plaats van die grootschalige en verwoestende soja te importeren? In de landen die nu graanvervangers exporteren zouden boeren op gezinsbedrijven ook een stem moeten krijgen in de ontwikkeling van een eigen regionaal en nationaal landbouwbeleid.

Hoogste tijd om het publieke en politieke debat over landbouwontwikkelingen aan te gaan en daarbij ook de stem van boer(inn)en te horen. De achtergronden en geschiedenis spelen hierbij een grote rol, laten we daar vooral rekening mee houden. Er zijn reeds veel stappen gezet in de goede richting. We moeten voorkomen dat er alleen campagne gevoerd wordt over de hoofden van de boerengezinnen heen!

Platform Aarde Boer Consument
Platform Ander Landbouwbeleid
Riky Schut-Hakvoort.